

TBMM

(S. Sayısı: 645)

**Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında
Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
ile Dışişleri Komisyonu Raporu (1/979)**

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-246/5147

8/12/2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 22.11.2010 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GEREKÇE

Türkiye, 30 Ağustos 1991'de bağımsızlığını ilan eden Azerbaycan Cumhuriyeti'ni 9 Kasım 1991'de tanıyan ilk devlet olmuştur. Azerbaycan'la diplomatik ilişkilerimiz ise 14 Ocak 1992'de imzalanan Protokolle tesis edilmiştir.

İki ülke arasında var olan ortak tarihi ve kültürel bağlar temelinde, Azerbaycan'ın bağımsızlığını kazanmasından bu yana sergilenmekte olan çok yönlü dayanışma çerçevesinde ve tarafların sahip oldukları karşılıklı güçlü siyasi irade doğrultusunda Türkiye-Azerbaycan ilişkileri hızla gelişerek ileri bir ortaklık seviyesine ulaşmıştır. Bu çerçevede, Azerbaycan ile imzalanan beş yüzün üzerinde anlaşma ve protokol ile ikili ilişkilerimizin ve işbirliğimizin ahdi temelleri düzenlenmiştir.

Türkiye, Azerbaycan'ı bölgedeki çok önemli bir stratejik ortak olarak görmekte ve sağlam temellere dayanan çeşitli alanlardaki kapsamlı işbirliğinin daha da ileriye taşınması için çaba sarf etmektedir. Bu kapsamda, "Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması", 16 Ağustos 2010 tarihinde Bakü'de imzalanmıştır.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

Esas No.: 1/979

24 Şubat 2011

Karar No.: 148

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 8/12/2010 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 24/12/2010 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 17/2/2011 tarihli 22 nci toplantısında Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması'nın, bölgedeki çok önemli bir stratejik ortağımız olan Azerbaycan ile sağlam temellere dayanan çeşitli alanlardaki kapsamlı işbirliğinin daha da ileriye taşınması amacıyla hazırlandığı anlaşılmıştır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde; askeri-siyasi ve güvenlik, askeri ve askeri teknik işbirliği, ekonomik işbirliği ve insani konularda yakın işbirliğini öngören Anlaşma'ya bağlayıcılık kazandırılmasının Ülkemiz açısından faydalı olacağı ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci, 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>H. Murat Mercan</i>	<i>Mehmet Ceylan</i>	<i>Mehmet Çerçi</i>
Eskişehir	Karabük	Manisa
Üye	Üye	Üye
<i>Zeynep Dağı</i>	<i>Onur Öymen</i>	<i>Fevzi Şanverdi</i>
Ankara	Bursa	Hatay
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Ufuk Uras</i>	<i>Canan Arıtman</i>	<i>Abdullah Çalışkan</i>
İstanbul	İzmir	Kırşehir
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Tuğcu</i>	<i>Mehmet Şahin</i>	<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>
Kütahya	Malatya	Mardin
Üye	Üye	Üye
<i>Metin Ergun</i>	<i>Şaban Dişli</i>	<i>Abdulkadir Emin Önen</i>
Muğla	Sakarya	Şanlıurfa
	Üye	
	<i>Necip Taylan</i>	
	Tekirdağ	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AZER-
BAYCAN CUMHURİYETİ ARASINDA
STRATEJİK ORTAKLIK VE KARŞILIKLI
YARDIMANLAŞMASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TASARISI**

MADDE 1- (1) 16 Ağustos 2010 tarihinde Bakü’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AZER-
BAYCAN CUMHURİYETİ ARASINDA
STRATEJİK ORTAKLIK VE KARŞILIKLI
YARDIMANLAŞMASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TASARISI**

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı

M. Z. Çağlayan

Devlet Bakanı

S. A. Kavaf

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Ö. Dinçer

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

B. Arınç

Devlet Bakanı

H. Yazıcı

Devlet Bakanı

F. Çelik

Devlet Bakanı V.

S. A. Kavaf

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

N. Çubukçu

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

N. Ergün

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Babacan

Devlet Bakanı

F. N. Özak

Devlet Bakanı

E. Bağış

Adalet Bakanı

S. Ergin

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

M. Demir

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

T. Yıldız

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ ARASINDA STRATEJİK ORTAKLIK VE KARŞILIKLI YARDIM ANLAŞMASI

Bundan sonra Taraflar olarak adlandırılacak Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti, 9 Şubat 1994 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Arasındaki Dostluğun ve Çok Yönlü İşbirliğinin Geliştirilmesi Anlaşması"ndan ve "Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Protokolü"nden hareketle ve 13 Ekim 1921 tarihli Kars Anlaşması'na bağlı olduklarını ifade ederek,

Ortak değerler, tüm alanlarda işbirliği, karşılıklı güven anlayışı ve her iki ülkenin çıkarlarına karşılıklı saygı temelinde geleneksel dostluk ve kardeşlik ilişkilerinin daha da güçlendirilmesi azmine sahip olarak,

Birbirinin içişlerine karışmama, egemen eşitlik, toprak bütünlüğü ve uluslararası alanda tanınan sınırların dokunulmazlığı ilkelerinin önemini teyit ederek, bağımsızlıklarına, egemenliklerine, toprak bütünlüklerine yönelik silahlı saldırı halinde gerekli karşılıklı yardım önlemlerinin hayata geçirilmesinin zaruriliğini vurgulayarak,

Milli güvenliklerinin sağlanmasının, ekonomik kabiliyetlerinin güçlendirilmesinin ve ortak değerlerinin korunmasının Tarafların en öncelikli hedefleri olması itibarıyla siyasi, ekonomik, enerji, kültürel, insani, askeri ve askeri teknik alanlardaki işbirliği ilişkilerini ilerletmeye ve derinleştirmeye kararlı olduklarını ifade ederek,

Güncel uluslararası meselelerde ortak tutum sergilemek amacıyla, uluslararası ve bölgesel teşkilatlarda iki ülke arasındaki mevcut işbirliğinin daha da kuvvetlendirilmesinin önemini vurgulayarak,

Bölgede barış, huzur, refah ve kalkınma için elverişli şartların tesisinde devletlerin güvenliğinin, egemenliğinin ve toprak bütünlüğünün sağlanmasının en önemli şart olduğunu teyit ederek,

İnsan hakları, hukukun üstünlüğü ve iyi yönetim ilkelerine bağlılıklarını dile getirerek aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

Askeri-Siyasi ve Güvenlik konuları

Madde 1

Taraflar, komşu ve kardeş devletler olarak birbirlerinin bağımsızlığının, egemenliğinin, toprak bütünlüğünün, sınırlarının dokunulmazlığının sağlanması ve korunmasında birbirleriyle sıkı işbirliği yapacaklardır. Tarafların herhangi biri toprak bütünlüğünün, egemenliğinin ve devlet sınırlarının dokunulmazlığının tehdit edildiği veya tehlike altında bulunduğu kanaatinde olduğunda, Taraflar bu tehdit ve tehlikelerin ortadan kaldırılması yönünde alınabilecek önlemler konusunda acil danışmalar gerçekleştireceklerdir.

Madde 2

Taraflardan biri, bir üçüncü ülke veya bir grup ülke tarafından silahlı saldırı veya askeri tecavüze maruz kaldığında, Taraflar, BM Şartının 51. maddesinin tanıdığı bireysel veya ortak meşru savunma hakkının hayata geçirilmesi için askeri imkan ve kabiliyetlerinin kullanılması da dahil mevcut olanakları çerçevesinde gerekli bütün önlemlerin alınması amacıyla birbirine karşılıklı yardımda bulunmak hususunda mutabık kalmışlardır. Bu yardımın biçimi ve kapsamı taraflarca acilen belirlenecektir.

Madde 3

Taraflar, işbu Anlaşma'nın 2. maddesi ışığında, birbirlerine karşılıklı yardımın temin edilmesi için çabaların birleştirilmesi ve mutabık kalınan faaliyetlerin hayata geçirilmesi amacıyla savunma ve askeri teknik alanlardaki politikalarının yürütülmesinde ve silahlı kuvvetleri arasındaki ilişkilerin daha da güçlendirilmesinde yakın işbirliği yapacaklardır.

Madde 4

Taraflar, çıkarlarını ilgilendiren tüm uluslararası güvenlik meseleleri konusunda danışmalar yapacaklar ve bu Anlaşmanın amaçlarının başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesini teminen, hayati çıkarlarının, özellikle milli güvenliğin sağlanması ve milli güvenliğe yönelik herhangi bir tehdit veya tehlikenin ortadan kaldırılması için karşılıklı danışmalar temelinde bireysel ve ortak önlemlerin alınması olanaklarının geliştirilmesi ve artırılması amacıyla diğer tarafla sürekli ve verimli yardımlaşma ve işbirliğinde bulunacaklardır.

Madde 5

Taraflar, diğer Tarafın bağımsızlığı, egemenliği ve toprak bütünlüğüne yönelik ittifak ve hareketlerde yer almayacaklar, kendi topraklarında diğer Tarafın bağımsızlığı, egemenliği ve toprak bütünlüğü için tehlike oluşturan örgütler ile grupların kurulmasını ve faaliyetini yasaklayacaklardır.

Taraflar, kendi topraklarının diğer Tarafa yönelik tecavüz eylemlerinin ve diğer şiddet eylemlerinin hayata geçirilmesi için kullanılmasına imkan vermeme yükümlülüğünü üstlenmektedir.

Madde 6

Taraflar, bölgesel ve uluslararası istikrar ve güvenliği olumsuz yönde etkileyen her türlü tehdit ve sınamaya karşı, özellikle terörizmin her biçimi ve tezahürleri, finansmanı kitle imha silahlarının yayılması, örgütlü suçlar, kara paranın aklanması, yasadışı uyuşturucu ve insan ticareti, yasadışı göçle mücadelede ortak çabalarını ve işbirliğini güçlendireceklerdir.

Askeri ve Askeri teknik işbirliği konuları

Madde 7

Taraflar, bu Anlaşmada öngörülen savunma işbirliğinin ve karşılıklı yardımın hayata geçirilmesi için ulusal mevzuatları ve uluslararası yükümlülükleri temelinde ve meşru savunma ihtiyaçlarının karşılanması gereğini gözeterek, silahlı kuvvetlerinin kuvvet ve komuta kontrol yapılarının koordinasyonu için gerekli planlamayı yaparlar.

Madde 8

Taraflar, işbu anlaşmanın 2. maddesinde tanımlanan savunma ve karşılıklı yardımın hayata geçirilmesi çerçevesinde müşterek askeri hareketlerin icra edilmesi maksadıyla askeri altyapılarının geliştirilmesi, silahlı kuvvetlerin her yönden hazırlığı ve zaruri silah ve askeri araçlarla donatılması için gerekli tüm ulusal tedbirleri alırlar.

Madde 9

Taraflar arasında savunma işbirliği çerçevesinde öngörülen tedbirler aşağıdaki şekilde hayata geçirilecektir:

- Tarafların savunma ihtiyaçları ve güvenliği için savunma amaçlı ürünlerin ve maddi-teknik araçların sağlanması,
- Savunma amaçlı ürünlerin tasarlanması ve üretimi,
- Savunma amaçlı hizmetlerin sağlanması,

- Ortak askeri tatbikatların ve savunma hazırlığı ile ilgili faaliyetlerin gerçekleştirilmesi,
- Silahlı kuvvetler için uzmanların yetiştirilmesi,
- Silahlı kuvvetlerin lojistik desteğinin sağlanması,
- Askeri tıp ve sıhhiye,
- Mutabık kalınan diğer alanlar ve konular.

Ekonomik İşbirliği Konuları

Madde 10

Taraflar, ticari ve ekonomik ilişkilerinin her iki ülkenin potansiyeline uygun olarak geliştirilmesi ve iki ülke arasındaki ekonomik bütünleşmenin derinleştirilmesi amacıyla faaliyetlerini daha da yoğunlaştıracaktırlar.

Madde 11

Taraflar, karşılıklı yatırım ve ticaret ilişkilerini, sanayi, maliye, bankacılık, tarım, gıda ve hafif sanayi, bilişim ve iletişim teknolojileri, iletişim teknolojileri, komünikasyon, nakliyat ve turizm, alternatif enerji kaynaklarının kullanımı ve diğer iktisadi alanlarda işbirliğini geliştirecekler, ayrıca üçüncü ülkelerde faaliyette bulunan kurumları arasında karşılıklı verimli işbirliğini teşvik edeceklerdir. Taraflar, ihracatın artırılması, rekoltenin yükseltilmesi, yeni teknolojilerin kullanımı ve yatırımların teşviki amacıyla işbirliğini artıracaktırlar.

Madde 12

Taraflar, enerji alanında küresel ve bölgesel düzeyde enerji güvenliğinin temin edilmesi ve ekonomilerinin güçlendirilmesi amacıyla topraklarından geçen küresel önemi haiz enerji projelerinin devamlı faaliyeti için tüm gerekli tedbirleri hayata geçirecek ve bu yöndeki işbirliklerini artıracaktırlar.

Ayrıca Taraflar, kendi ülkelerinde ve üçüncü ülkelerde hidrokarbon kaynaklarının geliştirilmesi, taşınması ve pazarlanmasını teminen ortak yatırım projeleri yapılmasını amaçlamaktadırlar. Bu hedeflerin hayata geçirilmesi amacıyla Taraflar, ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşacak bir Enerji Alanında Ortak Komisyon tesisi konusunda mutabakata varmışlardır.

Madde 13

Taraflar, yolcu ve malların kendi ülkelerinin sınırları içindeki deniz ve hava limanları, demiryolu ve karayolları ağında engelsiz geçişinin sağlanması alanında işbirliğini geliştireceklerdir. Taraflar, taraf oldukları uluslararası anlaşmalar ile ulusal mevzuatlarına uygun olarak, transit nakliyat hatları ve ulaştırmanın diğer alanları ile ilgili olan altyapıların geliştirilmesi için işbirliğini derinleştireceklerdir.

İnsani Konular

Madde 14

Taraflar, Parlamentolararası işbirliğinin ileride daha da geliştirilmesini teşvik edeceklerdir.

Madde 15

Taraflar, halkları arasındaki ortak değerlere dayanan güçlü ilişkilerinin toplumsal entegrasyon hedefi ile insani, sosyal güvenlik, sağlık, eğitim, kültür, gençlik ve spor alanlarındaki işbirliğini gerekli devlet desteğini de sağlayarak geliştirecekler, her iki halkın ortak değerlerini oluşturan başlıca

unsurlar olan dillerinin, kutsal değerlerinin ve kültürel miraslarının her iki ülkede de tanıtılmasını ve geliştirilmesini teşvik edecekler ve gerekli toplumsal desteği sağlayacaklar, tarihi ve kültürel miraslarının korunması için ortak faaliyetlerde bulunacaklardır.

Taraflar, birbirlerinin güzel sanat kurumlarının faaliyetlerinin her iki ülkede de yaygınlaştırılması ve ortak kültür ve güzel sanat kuruluşları tesis edilmesi konusunda mutabık kalmışlardır.

Madde 16

Taraflar, entelektüel, bilimsel ve teknik potansiyellerinin daha da artırılması ve bilimsel ve teknik ortak alanın oluşturulması amacıyla bilimsel kuruluşları arasında ilişkilerin güçlendirilmesini teşvik edecekler, ortak bilimsel araştırma projelerinin uygulanması, bilimsel, teknik ve teknolojik alanlarda sağlanan başarıları en iyi şekilde hayata geçirme ve karşılıklı kullanımı konusunda işbirliği yapacaklardır.

Madde 17

Taraflar, haberleşme ve bilişim teknolojileri alanında ve kitle iletişim araçları arasında işbirliğinin geliştirilmesini teşvik edeceklerdir.

Madde 18

Taraflar ulusal mevzuatlarına uygun olarak, vatandaşlarının birbirlerinin ülkelerine giriş-çıkışlarının kolaylaştırılması, bir Tarafın vatandaşının diğer Tarafın ülkesinde ikamet etmesi, taşınmaz mal edinmesi, çalışma ve sosyal güvenliğinin sağlanması için tedbirler alacaklardır.

Taraflar ulusal mevzuatlarına uygun olarak her iki ülkenin ulusal çıkarlarının korunması, halklarının tarihlerinin ve medeniyetlerinin dünya kamuoyunun dikkatine getirilmesi, Tarafların üçüncü ülkede yaşayan vatandaşları ve üçüncü ülke vatandaşı olan veya vatandaşlığı olmayan, fakat soy, dil, kültürel ve tarihi bağlar bakımından Taraflardan birine bağlılığı olan soydaşlarının haklarının korunması yönünde diğer ülkelerdeki diasporalarının faaliyetlerine uluslararası hukuk belgeleri çerçevesinde ve ilgili ülkelerin ulusal mevzuatları olanak verdiği ölçüde destek vereceklerdir.

Madde 19

Taraflar, çevrenin korunması ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin önlenmesi alanında ortak çaba gösterilmesi amacıyla çevre alanında kamu ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğini teşvik edeceklerdir.

Madde 20

Taraflar, gıda güvenliğinin sağlanması için tarım ve gıda temini alanlarında işbirliğini daha da geliştireceklerdir.

Genel ve Nihai Hükümler

Madde 21

İşbu Anlaşmanın hükümleri, Tarafların akdettikleri uluslararası anlaşmalardan doğan hak ve yükümlülüklerine hâle getirmez.

Madde 22

İşbu Anlaşma hükümlerinin yorumlanmasından veya uygulanmasından doğan her türlü uyuşmazlık, tahkime ya da herhangi bir ulusal veya uluslararası mahkemeye ya da diğer üçüncü taraf çözüm usullerine başvurulmaksızın, taraflar arasında görüşmeler yoluyla dostane şekilde çözümlenecektir.

Madde 23

İşbu Anlaşma, Tarafların ulusal mevzuatları uyarınca gerekli prosedürlerin tamamlandığına ilişkin onay belgelerinin teati edildiği tarihte yürürlüğe girer ve 10 yıl süre ile yürürlükte kalır.

Taraflardan her biri, işbu Anlaşmanın yürürlüğünün sona ermesinden en az 6 ay önce diplomatik kanallardan yazılı olarak fesih bildiriminde bulunmadıkça yürürlük süresi kendiliğinden 10 yıllık sürelerle uzayacaktır.

İşbu Anlaşma, karşılıklı rızayla değiştirilebilir. Her değişiklik, bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen usule uygun şekilde yürürlüğe girecektir.

İşbu Anlaşma, Bakü'de 16/Ağustos/2010 tarihinde Türkçe ve Azerbaycan dillerinde iki orijinal nüsha halinde ve bütün metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır. Yorum farklılıkları halinde tüm metinler eşit derecede esas alınacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Adına

Abdullah Gül

Türkiye Cumhuriyeti

Cumhurbaşkanı

Azerbaycan Cumhuriyeti Adına

İlham Aliyev

Azerbaycan Cumhuriyeti

Cumhurbaşkanı

